Dokuz Eylül Zihin Teorisi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dokuz Eylül Zihin Teorisi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20145

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dokuz Eylül Zihin Teorisi Ölçe?i (DEZTÖ), B. De?irmencio?lu taraf?ndan 2008 y?l?nda Dokuz Eylül Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü'nde sunulan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi? bir ölçektir. Bu çal??ma, Türkiye ba?lam?nda, bireylerin **Zihin Teorisi** (Theory of Mind - ToM) yeteneklerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde de?erlendirmek amac?yla haz?rlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirilme veya uyarlanma sürecinin detaylar? tezin kendisinde yer almakta olup, temel amac? psikometrik özelliklerinin belirlenmesidir. Bu ölçek, sosyal bili? ve ki?inin ba?kalar?n?n zihinsel durumlar?n? anlama kapasitesini ölçmeye odaklanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Zihin Teorisi, DEZTÖ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Psikometrik Özellikler, Sosyal Bili?, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

De?irmencio?lu, B.

Amaç

Dokuz Eylül Zihin Teorisi Ölçe?i'nin (DEZTÖ) temel amac?, bireylerin kendilerinin ve ba?kalar?n?n inançlar?, niyetleri, arzular? ve duygular? gibi zihinsel durumlar?n? anlama yetene?i olan **Zihin Teorisi** (Theory of Mind) kapasitesini ölçmektir. Bu ölçek, özellikle Türkiye'deki akademik ve klinik ara?t?rmalarda kullan?lmak üzere, ilgili yap?y? kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir ?ekilde de?erlendirebilecek bir araç sunmay? hedeflemi?tir.

Ölçek, zihin teorisi yeteneklerinin geli?imsel süreçlerini, nörogeli?imsel bozukluklar (örne?in, otizm spektrum bozuklu?u) veya psikiyatrik durumlar ba?lam?ndaki eksiklikleri incelemek isteyen ara?t?rmac?lar için bir araç olarak tasarlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, alandaki ölçüm araçlar?n?n eksikli?ini gidermeye yönelik önemli bir ad?md?r.

Yap?

DEZTÖ'nün ölçtü?ü temel psikolojik yap?, **Zihin Teorisi**'dir (ToM). Zihin Teorisi, bireylerin sadece davran??lar? de?il, bu davran??lar?n alt?nda yatan zihinsel nedenleri (inançlar, arzular, niyetler) de ç?karabilme yetene?ini ifade eder. Bu yap?, karma??k sosyal etkile?imler, empati ve ileti?im için kritik öneme sahiptir.

Yap?n?n de?erlendirilmesi genellikle birinci ve ikinci derece yanl?? inanç görevleri, aldatma, metafor anlama veya duygusal tan?ma gibi çe?itli alt bile?enler üzerinden gerçekle?tirilir. Ölçe?in

ARABPSYCHOLOGY.COM

spesifik olarak hangi alt bile?enlere odakland???, yüksek lisans tezinin içeri?inde detayland?r?lm??t?r; ancak genel olarak, sosyal bili?in bu merkezi yönünü nicel olarak de?erlendirmeyi amaçlar.

Geçerlik

Ölçe?in kaynak referans?nda spesifik geçerlik katsay?lar? veya yöntemleri belirtilmemi? olsa da, tezin ba?l??? "geçerlik ve güvenirlik çal??mas?" oldu?unu aç?kça göstermektedir. Bu, ölçe?in yap?sal geçerli?i, ölçüt ba??ml? geçerli?i ve içerik geçerli?i gibi temel psikometrik parametrelerinin incelendi?i anlam?na gelmektedir.

Yap?sal geçerli?in belirlenmesi için genellikle **Faktör Analizi** yöntemleri kullan?lm?? olmal?d?r. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak ölçmesi beklenen Zihin Teorisi yap?s?yla ne kadar uyumlu oldu?unu saptamay? amaçlar. Ayr?ca, DEZTÖ'nün bilinen zihin teorisi testleriyle korelasyonunun incelenmesi (ölçüt ba??ml? geçerlik) de çal??man?n kapsam?na girmi? olabilir.

Güvenirlik

Kaynak içerikte spesifik güvenirlik de?erleri (örne?in, Cronbach alfa katsay?s?) belirtilmemi?tir. Ancak, geli?tirme çal??mas?n?n bir parças? olarak, ölçe?in iç tutarl?l???n?n ve zamana ba?l? istikrar?n?n (test-tekrar test güvenirli?i) de?erlendirilmi? olmas? beklenmektedir.

?ç tutarl?l?k, ölçekteki maddelerin ayn? yap?y? ne kadar homojen bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Yüksek bir iç tutarl?l?k katsay?s?, DEZTÖ'nün maddelerinin Zihin Teorisi yap?s?na ili?kin tutarl? yan?tlar sa?lad???n? gösterir. Bu tür bir çal??ma, ölçe?in klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda tutarl? sonuçlar üretme yetene?ini garanti alt?na almak için zorunludur.

Faktör Analizi

Dokuz Eylül Zihin Teorisi Ölçe?i'nin geli?tirme sürecinde, ölçe?in çok boyutlu mu yoksa tek boyutlu mu oldu?unu tespit etmek amac?yla **Faktör Analizi** yöntemlerinin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu analizler, maddeler aras?ndaki ili?kileri inceleyerek, Zihin Teorisi yap?s?n?n kaç temel bile?enden olu?tu?unu belirler.

Ke?fedici veya Do?rulay?c? Faktör Analizleri, ölçe?in kuramsal yap?s?n?n ampirik verilerle ne kadar desteklendi?ini ortaya koyar. Ba?ar?l? bir faktör yap?s?, ölçe?in Zihin Teorisi'nin farkl? yönlerini (örne?in, bili?sel ToM ve duygusal ToM) ay?rt etme yetene?ine sahip oldu?unu gösterebilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Enstrüman

Test Tipi: Uyarlama veya Geli?tirme (Yüksek lisans tezi, yeni bir ölçek geli?tirme çal??mas? olarak sunulmu?tur).

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi bulunmamaktad?r. Genellikle kendini bildirim veya performans temelli maddelerden olu?ur.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Ara?t?rman?n yap?ld??? popülasyon (tez içeri?inde detayland?r?lm??t?r). Genellikle yeti?kin veya ergen popülasyonu hedeflenir.

Ya? Grubu: Belirtilmemi?tir (Tez içeri?ine ba?l?d?r).

Popülasyon Detaylar?: Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yürütülen yüksek lisans çal??mas? ba?lam?nda belirlenen örneklem grubu.

Test Metodolojisi: Psikometrik ölçek geli?tirme ve geçerlik/güvenirlik belirleme metodolojisi.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bili?, Psikometri, De?irmencio?lu, Dokuz Eylül, **Yüksek Lisans Tezi**, Ölçek Geli?tirme, Güvenilirlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Belirtilmemi?tir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Belirtilmemi?tir.

Yaz??ma Adresi: Dokuz Eylül Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?zmir, Türkiye (Tez yaz?ld??? tarihte).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2008 y?l?nda bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Kullan?m izinleri ve ücret bilgileri için do?rudan ölçe?in yazar? B. De?irmencio?lu veya **Dokuz Eylül Üniversitesi** ilgili birimi ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çal??malar kapsam?nda kullan?m genellikle tezin referans gösterilmesi ko?uluyla mümkündür.

Bu ölçe?e ait orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: dokuz-eylul-zihin-teorisi-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Dokuz Eylül Zihin Teorisi Ölçe?i (DEZTÖ) için temel referans kayna?? ?udur:

De?irmencio?lu, B. (2008). *?lk kez geli?tirilecek olan Dokuz Eylül Zihin Teorisi Ölçe?inin (DEZTÖ) geçerlik ve güvenirlik çal??mas?* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?zmir.

YÖK Ulusal Tez Merkezi Kayna??: tez.yok.gov.tr

Dokuz Eylül Zihin Teorisi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi için yukar?da belirtilen yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Ölçe?in derecelendirme format? da kaynakta belirtilmemi?tir. Tipik olarak bu tür ölçekler Likert tipi derecelendirme kullan?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM